

→ Laajennetaan näyttelypalkkiomalli gallerioihin

Muusikot voivat työllistyä orkesteriin ja näyttelijät teatteriin, mutta kuvataiteen alalla ei ole vastaavaa työllistävää rakennetta. Yksi merkittävä työllistävä rakenne on näyttelypalkkio: korvaus, joka maksetaan taiteilijalle näyttelyä varten tehdystä työstä, kuten näyttelyn ripustamisesta, teosten kuljettamisesta, yleisöluentojen pitämisestä tai näyttelyn markkinoinnista. Näyttelypalkkion myötä taiteilija saa korvauksen työstään.

Näyttelypalkkiomallia on valmisteltu Suomessa huolellisesti ja pitkään kansainvälisiä vertailukohtia hyödyntäen. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteutti vuosina 2017–2019 avustuskokeilun, jossa museot saivat hakea tukea taiteilijoiden näyttelypalkkioihin. Vuonna 2021 opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä laati ehdotuksen näyttelypalkkiomalliksi. Työryhmän esitykseen perustuen vuoden 2022 talousarviossa on 1M€ museoiden näyttelypalkkiomallin vakiinnuttamiseen.

Vuodelle 2022 osoitettu 1 M€:n määräraha mahdollistaa mallin käyttöönoton taidemuseoissa, mutta ei pienemmissä näyttelyorganisaatioissa. Myös museoita pienemmillä visuaalisen alan näyttelytoimijoilla, kuten taidegallerioilla ja taiteilijajärjestöillä, on vahva halu sitoutua malliin ja omaksua se osaksi alan yleisiä korvauskäytäntöjä.

OKM:n työryhmän näkemyksen mukaan mallin piiriin tulisikin kuulua museoiden lisäksi näyttelyjärjestäjät, jotka saavat merkittävää toiminta-avustusta Taiteen edistämiskeskukselta.

Näyttelypalkkioiden vakiintuminen luo kuvataiteen kentälle merkittävän työllistävän rakenteen, joita ei kuvataiteen alalla juurikaan ole sekä viitoittaa tietä yhdenmukaisille sopimus- ja korvauskäytännöille. Aiemmin taiteilija ei ole välttämättä saanut lainkaan korvausta näyttelynsä järjestämiseen liittyvästä työstä.

Kuvataiteilijoiden tulotaso on kaikista taiteilijaryhmistä heikoin (Rensujeff 2015). Lisäksi visuaalisten alojen osuus valtion kulttuuribudjetista tällä hetkellä vain 1 %, taidemuseoiden osuus mukaan laskettunakin 4 %.

Kustannusarvio (julkaisematon)

Suomen Taiteilijaseura on selvittänyt suuntaa-antavan kustannusarvion näyttelypalkkiomallin laajentamiseen taidemuseoiden ohella ei-kaupallisiin gallerioihin ja näyttelytiloihin. Tällaiset galleriat ja näyttelytilat ovat tyypillisesti taiteilijajärjestön, kunnan tai yhdistyksen hallinnoimia, ja ne sijaitsevat laajasti eri puolilla Suomea.

Arvio laadittiin gallerioille lähetetyn kyselyn pohjalta. Kysely lähetettiin 83 Suomessa toimivalle ei-kaupalliselle, ammattimaisesti toimivalle gallerialle ja näyttelytilalle. Siihen vastasi 45 galleriaa / näyttelytilaa. Gallerioiden ilmoittamien näyttely- ja taiteilijamäärien perusteella laskettiin, mikä olisi näyttelypalkkioiden suuruus opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman näyttelypalkkiotyöryhmän suositusten pohjalta.

Vastanneiden gallerioiden osalta laskettiin vuosittaisten palkkiosummien keskiarvo / galleria (17 207,18 € ilman sivukuluja, 21 508,97 € sivukulujen kanssa). Sen perusteella arvioitiin koko ei-kaupallisen galleriakentän näyttelypalkkiosummien suuruudeksi 1 785 244,69 € euroa vuodessa (ilman sivukuluja 1 428 195,76 €).

Sivukulut tarkoittavat palkkion päälle maksettavaksi tulevia työnantajakuluja tai arvonlisäveroa. Museoiden näyttelypalkkiomallissa museoilla on vähintään 20 % omavastuuosuus, joka on voinut sisältää sivukulut. Koska gallerioiden budjetit ovat huomattavasti museoita pienempiä ja epävarmempia, on ehdotuksessa lähdetty siitä oletuksesta, että gallerioiden ja näyttelytilojen osalta näyttelypalkkiomalli kattaisi myös sivukulut, eikä omavastuuosuutta olisi. Selkeyden vuoksi edellä on kuitenkin eritelty summat myös ilman sivukulujen osuutta.

Näyttelypalkkioiden käyttöön ottaminen ei-kaupallisella gallerioissa ja näyttelytiloissa kustantaisi noin 1,8 miljoonaa euroa vuodessa. Nykyisen museoiden 1 miljoonan euron avustuksen lisäksi laajennetun mallin kustannus olisi siis 2,8 miljoonaa euroa vuodessa. Kyseessä on suunta-antava arvio kustannuksista.

Laskelma julkistetaan kesällä 2022.